

ENNAKKOTIETOA VUODEN 2024 JÄRJESTETTÄVISTÄ ALUEKEHITTÄMISEN KESKUSTELUISTA JA NIIHIN VALMISTAUTUMISESTA VUODEN 2023 AIKANA SEKÄ VALTIONEUVOSTON ALUEKEHITTÄMISPÄÄTÖKSEN VALMISTELUN KÄYNNISTYMISESTÄ

Aluekehittämisen keskusteluja on toteutettu vuosittain alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanolain (756/2021, toimeenpanolaki) mukaisesti. Keskustelujen tavoitteena on pyrkiä valtion ja alueiden tahojen yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksistä alueiden kehittämisen suunnittelua ja toimeenpanoa varten.

Aluekehittämisen keskusteluprosessia on kehitetty palvelumuotoilun avulla vuonna 2021. Tämän jälkeen prosessia on edelleen kehitetty ja keskustelut toteutettu sopivalla toteuttamistavalla hallituskauden ajan kohtaan nähden.

Lisäksi käydään muita jatkuvia ja vuorovaikutteisia aluekehittämisen vuoropuheluja aluetoimijoiden kesken. Ne tuovat aluekehittämistyöhön niin maakunnissa kuin valtioneuvostotasolla kaivattua lisäarvoa ja vaikuttavuutta sekä tukevat maakuntien omaehtoista kehittämistä.

Poliittinen aluekehittämiskeskustelu uutena elementtinä

Aluekehittämisen keskustelut käydään säännöllisesti maakuntien ja valtion välillä. Keskusteluja on käyty sekä maakuntakohtaisina keskusteluina että kaikille maakunnille yhteisenä temaattisena keskustelutilaisuutena. Kummallakin toteutustavalla on hyviä puolia, mutta toteutustavan tarkoituksenmukaisuus riippuu myös hallituskauden ajankohdasta. Hallituskauden alussa uuden hallitusohjelman tultua voimaan maankunta-kohtaisilla keskusteluilla on suurempi lisäarvo kuin hallituskauden loppupuolella, kun uusia kansallisia avauksia ei enää tehdä. Myös prosessin muita elementtejä (kuten maakuntakohtaiset seurantakeskustelut ja tilannekuvatarkastelu) voidaan eri vuosina toteuttaa eri tavalla.

Syksyllä 2023 on tarkoitus järjestää poliittisen johdon aluekehittämisen keskustelut, jotka luovat foorumin valtion ja maakuntien poliittisen johdon vuoropuhelulle aluekehittämisestä ja siten laajentavat valtion ja alueiden vuoropuhelua ja lisäävät vaikuttavuutta.

Poliittisen johdon keskustelut hallituskauden alussa vastaavat moneen tarpeeseen. Tarkoituksena on, että aluekehittämisestä vastaava ministeri voi avata hallituksen aluekehittämispolitiikkaa. Keskustelut pohjustavat osaltaan syksyllä käynnistyvää hallituksen aluekehittämispäätöksen valmistelua. Keskusteluissa huomioidaan myös alkuvuodesta virkahenkilöiden toimesta käytyjen aluekehittämisen keskustelujen johtopäätökset.

Poliittisen johdon keskusteluihin voi osallistua enintään 3 henkilöä/maakunta. Osallistujia ovat ainakin maakuntavaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat. Pääsääntöisesti keskusteluihin ei osallistu virkahenkilöitä, lukuun ottamatta tilaisuuden järjestelyjä ja kirjaamista. Poliittinen johto voi kuulla virkahenkilöitä ennakoon valmistautuessaan agendalla olevien asioiden käsittelyyn. Poliittisen johdon keskustelun järjestämisen vahvistaa aluekehittämisestä vastaava ministeri.

Aluekehittämisen keskusteluihin valmistautuminen

Aluekehittämisen keskustelujen valmistelua ja toteuttamista koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE) linjaa syksyllä aluekehittämisen keskustelujen toteutustavan ja keskustelujen ajankohdan vuonna 2024. Jatkossa aluekehittämisen keskusteluiden toimintatapaa kehitetään AUNEn valmisteluverkostossa.

Poliittisen johdon aluekehittämiskeskusteluihin on tehty 14.9 aikatauluvaraus, mutta asia ja ajankohta varmistuvat uuden ministerin aloitettua tehtävässään.

Syksyn aikana valtioneuvoston ja maakuntien edustajat käyvät vuoropuhelua tulevien aluekehittämiskeskustelujen keskusteluteemoista.

Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva

Aluekehittämiskeskusteluprosessin valmistautumiseen kuuluu kansallisen ja maakunnallisten tilanne- ja kehityskuvien laatiminen. Valtioneuvoston valmisteleva kansallinen tilanne- ja kehityskuva valmistellaan ministeriöiden yhteistyössä syys-lokakuun aikana. Kansallisen tilanne- ja kehityskuvan tärkeimpiä havaintoja käsitellään 31.10. Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva -webinaarissa. Tämä mahdollistaa vuoropuhelun ja yhteisen ymmärryksen vahvistumisen aluekehittämisen tilanteesta ennen seuraavia aluekehittämiskeskusteluja.

Maakunnat laativat omat tilanne- ja kehityskuvansa marras-joulukuussa. Aluekehittämisen viranomaisina maakuntien liitot koordinoivat alueellaan tilanne- ja kehityskuvan sekä keskustelujen valmistelua sekä huolehtivat alueensa toimijoiden laajasta osallistumisesta näiden valmisteluun. Joulukuun loppuun mennessä maakuntien liitot toimittavat työ- ja elinkeinoministeriölle (Teams ALKE-keskustelut 2023-24 ja aluekehitys.tem@gov.fi) päivitettyt tilanne- ja kehityskuvansa.

Alkusyksystä lähetetään tarkempi ohjeistus alueellisen tilanne- ja kehityskuvan ja keskusteluteemojen valmistelemiseksi sekä tietoa aluekehittämiskeskustelujen toteuttamisesta ja aikataulusta.

Aluekehittämisen keskustelujen seuranta

Aluekehittämisen keskustelujen seuranta toteutetaan puolivuositain. TEM:n vastuuvastuuvalmistelija sopii maakunnan yhteyshenkilön kanssa elosyyskuun aikana pidettävän palaverin, jossa käydään läpi vuoden 2022 yhteistyöasiakirjan taulukkomatriisissa merkittyjen kohteiden eteneminen ko. maakunnan osalta (Teams ALKE-keskustelut 2022) sekä vuoden 2023 aluekehittämisen keskustelujen johtopäätökset (liite).

Aluekehittämispäivät Lahdessa

Työ- ja elinkeinoministeriö järjestää yhdessä Päijät-Hämeen liiton kanssa Aluekehittämispäivät Lahdessa 22.-23.11.2023. Ennakkokutsu lähetetään elokuun aikana. Aluekehittämispäivillä käydään vuoropuhelua ajankohtaisista teemoista sekä pohjustetaan aluekehittämiskeskustelujen sisältöjen valintaa. Aluekehittämispäivien yhteydessä järjestetään myös aluekehittämispäätöksen valmisteluun liittyvä työpaja.

Aluekehittämispäätöksen valmistelun käynnistyminen

Valtioneuvosto päättää hallituskausittain valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*). Aluekehittämispäätöksellä ohjataan eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista. TEM valmistelee aluekehittämispäätöksen yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen ja muiden aluekehittämisen kannalta keskeisten tahojen kanssa hallituskauden ensimmäisen vuoden loppuun mennessä. **Valmistelu tehdään syksyn 2023 aikana.**

Aluekehittämispäätöksen ja sen toimeenpanosuunnitelman valmistelua, toimeenpanoa ja seurantaa ohjaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE), jonka valmisteluverkosto on keskeinen työryhmä valmistelussa. TEM pyytää erillisellä kirjeellä AUNE:ssa edustettuina olevia tahoja nimeämään edustajansa sekä neuvottelukuntaan että valmisteluverkostoon. Aluekehittämispäätöksen valmisteluun liittyy muun työskentelyn lisäksi kaksi laajempaa työpajaa 21.9. sekä 23.11. joihin ovat kutsuttuina kaikkien keskeisten sidosryhmien edustajat.

Yhteistyöterveisin

Tapani Mattila
Teollisuusneuvos

Pirkko Jukka
Erityisasiantuntija

JAKELU

Maakuntien liittojen maakuntajohtajat
ELY-keskuksien ylijohtajat
Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä ja sihteeristö
Maaseutupolitiikan neuvoston pääsihteeri
Saaristoasian neuvottelukunnan pääsihteeri
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Puolustusministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriön osastot ja yksiköt
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö
Suomen Kuntaliitto

LIITTEET

1. Aluekehittämisen keskustelujen 2023 johtopäätökset
2. Aluekehittämispäätöksen valmistelu -esitys

TIEDOKSI

TEM/AKO ryhmäpäälliköt ja tiimiesimiehet

VN/18234/2023-TEM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: